

Asia C-734/22**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

29.11.2022

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Oberster Gerichtshof (Itävalta)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

17.10.2022

Revision-menettelyn valittaja:

Itävallan tasavalta, jota edustaa Finanzprokurator

Revision-menettelyn vastapuoli:

GM

Pääasian kohde

Ympäristönsuojeluvaatimusten mukaisille viljelymuodoille tarkoitetut pinta-
alatuot, jotka myönnetään hakijoille yksityisoikeudellisin sopimuksin
monivuotisiin sitoumuksiin – Paikalla tehtävät tarkastukset – Tukiedellytysten
täyttymättä jääminen – Palauttamisvaatimusten vanhentuminen –
Vanhentumisaikojen katkaiseminen tuomioistuimen ulkopuolisella
maksukehotuksella?

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklan ja SEUT 267 artiklan tulkinta

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Onko Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995
annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 (EYVL 1995, L 312, s.
1) 3 artiklaa sovellettava suoraan sellaisiin vaatimuksiin, joilla Itävallan tasavalta

vaatii tukien, jotka se myönsi sellaisen ohjelman yhteydessä, joka muodostaa Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen 20.9.2005 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 (EUVL 2005, L 277, s. 1) mukaisen maatalouden ympäristötoimen, sopimuksen perusteella tuenhakijoille, palauttamista yksityisoikeudellisin keinoin, koska tuensaaja on rikkonut sopimusvelvoitteita?

2. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastaan myöntävästi, onko ensimmäisessä kysymyksessä mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdan kolmatta alakohtaa tulkittava siten, että vanhentumisen katkaiseva tutkimus- tai seuraamustoimi on kyseessä myös silloin, kun tuenantaja kehottaa tuensaajaa ensimmäisen, tuomioistuimen ulkopuolisessa menettelyssä esitetyn palauttamisvaatimuksen jälkeen uudelleen, mahdollisesti myös useita kertoja, maksamaan tuen takaisin ja esittää maksukehotuksen tuomioistuimen ulkopuolisessa menettelyssä sen sijaan, että se esittäisi palauttamisvaatimuksensa tuomioistuinmenettelyssä?

3. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko kansallisen yksityisoikeuden mukaisen 30 vuoden vanhentumisajan soveltaminen ensimmäisessä kysymyksessä kuvattuihin takaisinperintää koskeviin vaatimuksiin unionin oikeuden ja erityisesti suhteellisuusperiaatteen mukaista?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 1 ja 3 artikla

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Itävallan yleisen siviililain (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä ABGB) 1336, 1478 ja 1489 §

Liittovaltion maatalous-, metsätalous-, ympäristö- ja vesitalousministerin antama erityisohjesäännöstö, joka koskee Itävallan ohjelmaa ympäristönsuojeluvaatimusten mukaisen, laajaperäisen ja elinympäristön hoidon vaatimusten kanssa sopusoinnussa olevan maatalouden edistämiseksi (Sonderrichtlinie des Bundesministers für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (BMLFUW) für das Österreichische Programm zur Förderung einer umweltgerechten, extensiven und den natürlichen Lebensraum schützenden Landwirtschaft, jäljempänä SRL-ÖPUL 2007)

Yhteenveto tosiseikoista ja oikeudenkäyntimenettelystä

- 1 Kantajana oleva Itävallan tasavalta ehdotti vuoden 2007 Itävallan ohjelmaa ympäristönsuojeluvaatimusten mukaisen maatalouden edistämiseksi (Das Österreichische Programm für umweltgerechte Landwirtschaft, jäljempänä

ÖPUL) menettelyn kohteena olevalla ajanjaksolla (vuosina 2007–2013) Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen 20.9.2005 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 mukaisena maatalouden ympäristötoimena, ja Euroopan unioni yhteisrahoittaa tätä ohjelmaa. Ohjelmaa hallinnoi Agrarmarkt Austria GmbH (jäljempänä AMA) kantajan nimissä ja lukuun.

- 2 Tuet myönnettiin hakijoiden kanssa tehdyillä sopimuksilla. ÖPUL:n yhteydessä myönnettiin pinta-alatukia ympäristönsuojeluvaatimusten mukaisille viljelymuodoille, ja näitä tukia saadakseen hakijoiden oli tehtävä monivuotisia sitoumuksia.
- 3 Vastaaja, joka harjoittaa maataloustoimintaa, osallistui ÖPUL:ään seitsenvuotiskaudella 2007–2013. Suoritettuaan 5./9.12.2013 ja 9.1.2014 paikan päällä tehtäviä tarkastuksia kantaja vaati vastaajaa palauttamaan hakemusvuosina 2008–2010 ja 2012–2013 myönnettyt tuet kanteessa vaaditun suuruisina (44 751,58 euroa), koska vastaajan hakemuksessa ilmoittamat ja tosiasiallisesti tukikelpoiset pinta-alat poikkesivat kantajan mukaan toisistaan. Sikäli kuin pinta-alat, joille oli haettu tukia mutta jotka eivät olleet vuosina 2012 ja 2013 enää tukikelpoisia (tuen piiriin kuulumattomat pinta-alat), oli sisällytetty ÖPUL:ään jo edellisinä vuosina, vastaaja on kantajan mukaan rikkonut seitsenvuotista sitoumuskautta. Tästä syystä vastaajaa vaadittiin palauttamaan myös hakemusvuosilta 2008–2012 tuen piiriin kuulumattomille pinta-aloille myönnettyt tuet. AMA toimitti vastaajalle tarkastuskertomuksen sekä 26.3.2014 ja 26.6.2014 päivätyt takaisinperintäilmoitukset. Tämän jälkeen vastaaja sai 11.5.2015 (annettu tiedoksi 12.5.2015) ja 12.11.2015 (annettu tiedoksi 16.11.2015) päivätyt maksuistutukset ja 16.12.2015 päivätyt (annettu tiedoksi 22.12.2015) maksukehotuksen, jossa uhattiin ”oikeustoimilla”. Kantaja vaati 26.4.2019 nostamassaan kanteessa vastaajaa maksamaan 44 751,58 euroa korkoineen, joiden määrä on kulloinkin sovellettava peruskorko lisättynä 2,880 prosenttiyksiköllä, 30.4.2014 alkaen.
- 4 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (siviiliasioita käsittelevä Wienin osavaltion tuomioistuin, Itävalta) rajasi menettelyn kohteen koskemaan vanhentumiskysymystä ja totesi 21.12.2020 antamassaan välituomiossa, ettei kannevaatimus ole vanhentunut. Oikeudellisesti se katsoi, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklaa voitiin soveltaa kaikkiin esitettyihin vaatimuksiin. Neljän vuoden vanhentumisaika on mainitun tuomioistuimen mukaan alkanut kuluu 1.1.2014, ja takaisinperintäilmoitukset ja maksukehotukset ovat katkaisseet sen, joten vaatimukset eivät ole vanhentuneet.
- 5 Muutoksenhakutuomioistuimena toiminut Oberlandesgericht Wien (Wienin osavaltion ylioikeus, Itävalta) hyväksyi 20.9.2021 vastaajan edellä mainitusta ratkaisusta tekemän valituksen ja hylkäsi kannevaatimuksen vanhentumisen perusteella. Oikeudellisesti se totesi, ettei asetusta N:o 2988/96 sovelleta yksityisoikeudellisiin vaateisiin. Sen mukaan asiassa sovelletaan Itävallan yksityisoikeuden mukaista vanhentumislainsäädäntöä.

Muutoksenhakutuomioistuimen mukaan vaatimukset ovat ABGB:n 1489 §:n nojalla vanhentuneet.

- 6 Oberster Gerichtshofin (ylin tuomioistuin, Itävalta) ratkaistavana on nyt kantajan tekemä Revision-valitus, jossa se vaatii ensimmäisessä oikeusasteessa annetun tuomion pysyttämistä; toissijaisesti se esittää kumoamisvaatimuksen.

Pääasian asianosaisten keskeiset lausumat

- 7 Kantaja väittää, että SRL-ÖPUL 2007 määräytyy pitkälti EU:n asetusten perusteella. Siinä tapauksessa, että ilmoitetut ja tukikelpoiset pinta-alat eivät vastaa toisiaan, tehtävän tukien vähentämisen ja takaisinperinnän laajuudesta säädetään suoraan neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maaseudun kehittämisen tukitoimenpiteitä koskevien tarkastusmenettelyjen ja täydentävien ehtojen täytäntöönpanon osalta 27.1.2011 annetun komission asetuksen (EU) N:o 65/2011 16 artiklassa. Kyseisessä asetuksessa viitataan myös Euroopan unionin yhdenmukaisen hallinto- ja valvontajärjestelmän (InVeKoS) määräyksiin. Asetuksen (EY) N:o 1698/2005 39 artiklan 3 kohdan, luettuna yhdessä 88 artiklan 4 kohdan kanssa, mukaan silloin, jos monivuotisen sitomuskauden mukaisia sitoumuksia ei noudateta, sitomuskauteen myönnetty tuki on palautettava kokonaisuudessaan.
- 8 Kantaja väittää, että asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan mukainen neljän vuoden vanhentumisaika alkoi kulua sitomuskauden päättymisen jälkeen eli 1.1.2014. Vanhentumisen katkaisivat AMA:n toteuttamat seuraamustoimet, nimittäin tarkastuskertomuksen ja takaisinperintäilmoitusten tiedoksianto sekä maksumuistutukset, joiden seurauksena vanhentumisaika alkoi kulua joka kerta uudelleen. Vaatimukset eivät siten ole vanhentuneet. Lisäksi jäsenvaltiot voivat asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohdan mukaan soveltaa asetuksessa säädettyä pitempää määräaika. Joissain tapauksissa takaisinperintää on kantajan mukaan pidettävä Itävallan yksityisoikeuden mukaan perusteettomaan etuun perustuvina vaatimuksina. Tästä syystä niihin sovelletaan ABGB:n 1478 §:n mukaista 30 vuoden vanhentumisaikaa. SRL-ÖPUL 2007:n 1.12.2.5. kohdan mukainen velvollisuus maksaa korkoja perustuu (lähtökohtaisesti) asetuksen (EU) N:o 65/2011 5 artiklan 1 kohtaan, joten myös korkovaatimukseen sovelletaan asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklan mukaisia vanhentumisaikoja.
- 9 Vastaaja vaatii, että kanne hylätään. Hän väittää (muun muassa), että vaatimukset ovat vanhentuneet. SRL-ÖPUL 2007:n 1.12. kohtaan ei sisälly omia vanhentumissääntöjä, joten sen osalta on turvauduttava muihin oikeuslähteisiin. Vastaaja luonnehtii takaisinperintää ABGB:n 1336 §:ssä tarkoitetuiksi sopimusseuraamuksiksi. Niihin sovelletaan ABGB:n 1489 §:n mukaista kolmen vuoden vanhentumisaikaa, joka alkaa kulua siitä, kun vahingot ja niiden aiheuttajan henkilöllisyys tulivat vahingonkäräjien tietoon. Vanhentumisaika alkaa vastaajan mukaan kulua viimeistään 26.3.2014 ja 26.6.2014 päivättyjen

takaisinperintäilmoitusten ajankohtana, minkä vuoksi vaatimukset olivat jo vanhentuneet kanteen nostamisajankohtana. Asetusta (EY, Euratom) N:o 2988/95 ei voida soveltaa, koska se koskee ainoastaan vaatimuksia, jotka on esitettävä julkisoikeudellisin keinoin. Vaikka asetusta (EY, Euratom) N:o 2988/95 voitaisiinkin soveltaa, tarkastuskertomuksen, takaisinperintäilmoitusten ja maksumuistutusten tiedoksiantoa ei voida pitää tutkimuksena tai menettelynä; ne eivät siksi katkaise vanhentumista.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 10 Kysymys 1: Kysymys siitä, voidaanko asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklaa soveltaa suoraan, on merkityksellinen käsiteltävän asian ratkaisemisen kannalta. Mikäli asetuksen N:o 2988/95 3 artiklaa voidaan soveltaa suoraan arvioitaessa esitettyjen vaatimusten vanhentumista, vastaaja ei voi vedota ABGB:n 1489 §:ssä säädettyyn lyhyempään, kolmen vuoden vanhentumisaikaan. Kantaja puolestaan ei voisi vedota ABGB:n 1478 §:ssä säädettyyn 30 vuoden vanhentumisaikaan, koska suhteellisuusperiaate estää silloin, kun jäsenvaltiot käyttävät niille asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohdassa annettua mahdollisuutta, 30 vuoden vanhentumisajan soveltamisen perusteettomasti saatujen tukien palauttamista koskevaan oikeusriitaan (unionin tuomioistuimen tuomio 5.5.2011, Ze Fu Fleischhandel ja Vion Trading, C-201/10 ja C-202/10, EU:C:2011:282, 47 kohta).
- 11 Kysymys 2: Toisella ennakkoratkaisukysymyksellä pyritään selvittämään yksityisoikeudellisiksi laadittujen tukien osalta, voiko tuenantaja, joka on jo päättänyt tutkimuksensa ja esittänyt takaisinperintävaatimuksensa tuensaajalle tuomioistuimen ulkopuolisessa menettelyssä, katkaista vanhentumisen maksumuistutuksilla ja siten – asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa säädetyn ehdottoman määräajan yhteydessä – pidentää vanhentumisaikaa, vaikka vaatimusten esittämiselle tuomioistuinmenettelyssä ei ole esteenä se, että se tarvitsee enemmän aikaa tosiseikkojen selvittämiseen.
- 12 Kysymys 3: Euroopan unionin tuomioistuin on todennut ÖPUL:stä, että sikäli kuin yhteisöjen oikeus ei sisällä yhteisiä sääntöjä, mikään ei estä sitä, että Itävallan tasavalta panee kansalliset tukiohjelmat täytäntöön yksityisoikeudellisin toimenpitein, kuten sopimuksin. Näiden kansallisten säännösten soveltaminen ei kuitenkaan saa vaikuttaa yhteisön oikeuden ulottuvuuteen ja tehokkuuteen (unionin tuomioistuimen tuomio 19.9.2002, Martin Huber, C-336/00, EU:C:2002:509, 61 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Kolmannella kysymyksellä pyritään selvittämään, onko kansallisen ohjelman, joka muodostaa asetuksessa (EY) N:o 1698/2005 tarkoitetun ympäristötoimen ja on laadittu yksityisoikeudelliseen muotoon, yhteydessä kansallisen yksityisoikeuden mukaisia vanhentumisaikoja arvioitava unionin oikeuteen sisältyvän suhteellisuusperiaatteen kannalta.

TYÖASIAKIRJA